

דער בעלזער קוזאל

ממעיענה הנובע של בעלזא מבית 'תורות בעלזא' | גליון מב | פרשת עקב י"ז אב תש"פ

ממעיעני הפרשה

שמע נאמרה בתורה.

אלא יש לומר, שקושייתו היתה מדוע תלה התנא את זמן קריאת שמע בזמן אכילה "משעה שהכהנים נכנסים לאכול", שהוא מעניני עולם הזה, ועל זה מתרץ "תנא אקרא קאי", היינו על הפסוק "ונתתי עשב בשדך" וכו', הרומז על כך שכל תכלית עניני עולם הוא שעל ידי זה נוכל לעבוד את השי"ת כדבעי, ולכן תלה זמן קריאת שמע בזמן אכילה.

סעודת הילולא - כ"ה חשוון תשכ"ח

כשם שאין שינוי בתפילין כך אין לשנות בחינוך הבנים

ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אותם לאות על ידכם והיו לטוטפות בין עיניכם. ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך. וכתבם על מזוזות ביתך ובשעריך (דברים יא, יח - כ).

פעם באו אל כ"ק זקני (מרחי"ד) ז"ל אב ובנו, האב היה יהודי חסיד, ואילו בנו הלך לבוש בלבוש מודרני ועם פיאות קטנות, וכבר לא למד כל כך. אמר כ"ק זקני ז"ל, שכתוב (יא, יח - כ): "וקשרתם אותם לאות על ידכם והיו לטוטפות בין עיניכם. ולמדתם אתם את בניכם וגו'." וכתבתם על מזוזות ביתך וגו'. ולכאורה צריך להבין, כי "וקשרתם" ו"כתבתם" היינו תפילין ומזוזה הם ענין אחד, ואילו "ולמדתם אותם את בניכם" היינו לימוד התורה הריהו דבר נפרד, ומדוע הפסיק הכתוב בין "וקשרתם" ו"וכתבתם" בפסוק "ולמדתם אותם את בניכם".

וביאר כ"ק זקני ז"ל שהכתוב בא להשמיענו, שכשם שבמצות תפילין ומזוזה, הרי אנו כותבים את התפילין כמו שכתבו בזמן משה רבנו, ואנו עושים את התפילין והמזוזות באותו אופן שעשו אותם באותה שעה, כך צריך להיות גם בחינוך הבנים שעל זה אומר הכתוב "ולמדתם אתם את בניכם", שגם בחינוך הבנים אסור לשנות ממה שלמדנו מאבותינו, וכפי שלמדו אבותינו מאבותיהם כך צריך להיות הלאה.

לעקף און בראנפין כ"ב חשוון תשמ"ג

הצלחה בתורה על ידי לימוד ביגיעה וריבוי תפלה בכוונה

אנו מוצאים שחז"ל הקדושים תקנו להתפלל בבוקרו של יום לבד כמה תפילות על עסק התורה. בברכת התורה: "והערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך בפינו" וכו', בברכות השחר: "יהי רצון מלפניך שתרגילנו בתורתך". בברכת "אהבה רבה": "והאר עינינו בתורתך", בתחילת תפלת שמונה עשרה: "השיבנו אבינו לתורתך", בסיום תפלת שמונה עשרה: "פתח לבי בתורתך, ובמצוותיך תרדוף נפשי". בתפלת "ובא לציון גואל": "הוא יפתח לבנו בתורתך, וישם בלבנו אהבתו ויראתו" ועוד. כמו כן מוסיפים להתפלל להצלחה בעסק התורה, בתפלת מנחה ובתפלת מעריב. ונמצינו למדים שכדי לזכות להשגת תורה, צריכים הרבה יגיעה ותפילות רבות, והן תרין רעין דלא מתפרשין.

וכשם שהלימוד צריך להיות ביגיעה, ואילו לימוד בלא יגיעה לא בשם לימוד ייקרא, כמו כן תפלה בלא כוונה לא ייקרא שמה תפלה, כי הוצאת תיבות התפלה מן הפה גרידא לא בשם תפלה ייקרא, כדאיתא בגמרא (תענית ב, א) "ולעבדו בכל לבבכם" (דברים יא, יג), איזו היא עבודה שהיא בלב, הוי אומר זו תפילה".

קביעות שיעור לזמן החורף - אור לב' לך ג' חשוון תשס"ח

תכלית עניני עולם הזה לעבוד את ה' בלי מניעה

הנה פרשה ראשונה של שמע עוסקת באהבת הבורא ויראתו, ואילו פרשה שניה עוסקת גם בעניני עולם הזה כמו שכתוב (דברים יא, טו) "ונתתי עשב בשדך" וגו'. וכבר דקדק הרמב"ם ז"ל, וכי אנו מקיימים המצוות על מנת לקבל פרס, ומבאר הרמב"ם, דהיינו הבטחה שישפיע לנו השי"ת כל טוב שלא תהיה לנו מניעה מעבודת השי"ת.

יש לומר עוד, שבא הכתוב לרמוז, שצריך אדם לייחד כל עניני עולם הזה לעבודתו יתברך שמו, כי כל תכלית עניני עולם הזה הוא רק כדי שעל ידי זה נוכל לעבוד את השי"ת בלי שום מניעה.

ובזה יש לפרש כוונת הגמרא (ברכות ב, א), שהקשו על המשנה "מאימתי קורין את שמע בערבית", "תנא היכא קאי דפתח מאימתי", ולכאורה צריך להבין מה סבר המקשן, וכי לא ידע שפרשת קריאת

פרק ד'

"מצוה גוררת מצוה" - תשובה מיראה גוררת תשובה

מאהבה

כתוב במגילת אסתר (ו, יב) "וישב מרדכי אל שער המלך", ומפרש רש"י "וישב מרדכי", לשקו ולתעניתו". ויש להבין הענין בזה, הלא הוא כבר התענה לפני כן שלשה ימים, כמו שאמרה אסתר (אסתר ד, טז), "וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום".

ויש לבאר, כי מה שתקנו מרדכי ואסתר להתענות שלשה ימים, היה עבור זה שבני ישראל השתחוו לצלמו של נבוכדנצר (מגילה יב, א), ועל כן נתחייבו כליה, ועבור זה היו מרדכי הצדיק ואסתר המלכה מעוררים את בני ישראל לשוב בתשוב כדי לבטל את הגזירה, ואכן כך היה.

אמנם אחר כך המשיך מרדכי הצדיק להתענות, והתפלל שבני ישראל ששבו בתשובה מיראה, יזכו עתה לתשובה מאהבה. ומזה נתגלגל שבני ישראל קבלו את התורה באהבה וברצון, כדאיתא בגמרא (שבת פח, א) "הדור קבלוה בימי אחשוורוש, שנאמר (אסתר ט, כז) 'קיימו וקבלו', קיימו מה שקבלו כבר". וזהו הענין אשר "וישב מרדכי", לשקו ולתעניתו", כדי שבני ישראל יתעוררו עוד לשוב בתשובה מאהבה, ויקבלו את התורה באהבה ובשמחה.

ידוע מה דאיתא בתיקוני זוהר (נו, ב תיקון כא) שפורים הוא כיום הכפורים, יום כ-פורים, וכשם שביום הכפורים שבים בני ישראל תחילה בתשובה מיראת יום הדין, וכיון ש"מצוה גוררת מצוה" (אבות פרק ד משנה ב), הם באים על ידי זה לידי תשובה מאהבה, עד כדי כך דאיתא בטור (או"ח סי' תרו ס"ב) בשם פרקי דרבי אליעזר (פמ"ו), ובזה"ק (ח"ג כקג, א רע"מ) שביום הכפורים הקטיגור נהפך לסניגור. כך היה גם בפורים, שבתחילה קטרג המן הרשע על בני ישראל, כדאיתא בגמרא (מגילה יג, ב) "ליכא דידע לישנא בישא כהמן", ובסוף נעשה הקטיגור סניגור, כדאיתא בגמרא (שם ז, ב) "מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", והלא זהו ודאי שמרדכי הצדיק היה סניגור לבני ישראל, ועל זה אמרו "עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", שקטיגור נעשה סניגור.

ובזה יש לפרש מה שכתוב (אסתר ח, טו - טז) "והעיר שושן צהלה ושמחה. ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", "והעיר שושן צהלה ושמחה" על שנתקבלה תשובתם למעלה בשמי מרומים, על דרך הכתוב (קהלת ט, ז) "לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלקים את מעשיך", ואחר כך "ליהודים היתה אורה זו תורה" (מגילה טז, ב) "ושמחה" על שזכו לקבל את התורה, על דרך הפיוט (לשמיני עצרת הקפה ז) "שישו ושמחו בשמחת תורה".

סעודת פורים תשס"ז

כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א זי"ע

'אפחד במעשי אדאג בכל עת'

כ"ק דודי (מרן מהר"א) ז"ל, היה רגיל למלמל בפיו בימי חודש אלול את לשון הפייט ("זכרונות" ליום ב' דר"ה) "אפחד במעשי, אדאג בכל עת. אירא ביום דין בבואי לזכרון", בנעימת הימים נוראים, כשאבריו הק' דא לדא נקשן, בהוסיפו לומר בנעימה זו 'דער רמב"ם פאסקנט אז מ'דארף תשובה טוהן, און דער ראב"ד קריגט זיך נישט דערויף... וואס וועט זיין די תכלית...! [הרמב"ם פוסק שיש לשוב בתשובה באלו הימים, והראב"ד אינו משיג עליו... מה יאה הסוף ומה תהא התכלית].

עבודתו למעלה מן הטבע

היו צדיקים שעבודתם היתה למעלה מן הטבע, הם עצמם היו למעלה מן העולם, ועבודתם היתה למעלה מן הטבע. בני דורנו אף הכירו יהודי כזה, ככ"ק דודי (מרן מהר"א) ז"ל זיעועכ"י, שהוא עצמו היה למעלה מן העולם, למעלה מן הזמן ולמעלה מן הטבע.

סעודה ג' - שבת חול המועד סוכות תשע"ח

רבוה"ק היו מוכנים בכל רגע למסור נפשם למען ה'

ידוע שכל אחד מאבותי הק', כ"ק אא"ז (מרן מהר"ש) ז"ל וכ"ק א"ז (מרן מהר"י) ז"ל וכ"ק זקני (מרן מהר"ד) ז"ל, היה לו דרך בעבודת ה' בפני עצמו, אולם באמת לא היו אלו דרכים נפרדות אלא כולם היו דרך אחת, שכל אחד מהם היה מוכן ומזומן כל רגע למסור נפשו למען ה', כך היה כ"ק אא"ז ז"ל, כך היה כ"ק א"ז ז"ל, כך היה כ"ק זקני ז"ל, וכך היה גם כ"ק דודי (מרן מהר"א) ז"ל מוכן ומזומן כל רגע למסור נפשו למען ה'.

כ"ק דודי ז"ל היו לו הרבה זמנים שונים, היו זמנים שלא ניתן לומר עליהם שהכל היה כשורה, היו זמנים שבהם עדיין היה עולם כמנהגו נוהג והיו זמנים שבהם נתמוטטו מוסדות תבל, העולם נחרב, בעלזא נחרבה, עולם התורה נחרב, עולם החסידות נחרב והכל נחרב, ונשארו רק אודים מוצלים מאש, וכ"ק דודי ז"ל החל לזרוע לנטוע, לחזק ולעודד את הפליטים לבנות דורות ישרים, לחזור ולבנות את עולם התורה והחסידות כמו שהיה לפני כן, ובעזר השי"ת אכן נבנה הכל מחדש.

על ציון כ"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע - כ"ה חשון תשע"א

"ברנה יתפאר שמך" – קבלת התפילות שאינם מתוך שמחה

ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל ברנה יתפאר שמך מלכנו בכל

דור ודור.

בנסיעתו הראשונה של הרה"ק בעל "ישמח משה" אל הרבי מלובלין, חשב בלבו לשתוח לפניו מה שהוקשה לו על מה שהחסידיים אומרים תמיד שצריכים להיות בשמחה, הלא צריך להצטער על חורבן בית המקדש.

בהיכנסו אל הרבי מלובלין, בטרם פצה את פיו, החל הרבי מלובלין לומר, לכאורה קשה, איך יכולים החסידיים להיות בשמחה, הלא צריכים להצטער על חורבן בית המקדש. הנה התירוץ הוא, שאין מוכרחים לבטא את הצער בבכיות, אלא על האדם לעבוד על עצמו שאף על פי שהוא מצטער על חורבן בית המקדש, מכל מקום יהיה "ששים ושמחים לעשות רצון קונם".

בזה מבאר ה"ישמח משה" הכתוב (איכה ב, יט) "קומי רני בלילה לראש אשמרות שפכי כמים לבך נוכח פני ה'", "רני" משתמע לשתית פנים, שהוא מלשון בכי ולשון שמחה, ולכאורה היאך יוכל האדם להיות בשמחה, אלא "שפכי כמים לבך נוכח פני ה'", היינו, כשיתבונן האדם שהוא עומד "נוכח פני ה'", יוכל ליתן שמחה בלבו.

בזה יש לפרש "ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל ברנה יתפאר שמך מלכנו בכל דור ודור", "ברנה" משמע שמחה ומשמע צער, כאמור, והכונה בזה, כי הנה יש יהודים השרויים בשמחה, אולם יש יהודים שאינם יכולים להיות בשמחה, על כן מבקשים אנו מהשי"ת "ברנה יתפאר שמך מלכנו", שהשי"ת יקבל הן את תפילות בני ישראל שהם בשמחה, והן את תפילות בני ישראל שאינם בשמחה.

ליל הסדר תשס"ט

סדר העבודה – צדיק ואחר כך חסיד

וחסידך צדיקים עושי רצונך.

"חסיד" הוא זה המתנהג לפנים משורת הדין, "צדיק" הוא זה המתנהג על פי שורת הדין, לא פחות ולא יותר. לפי זה צריך להבין הכוונה "וחסידך צדיקים", הלא אינו דומה כלל חסיד לצדיק.

ויש לבאר, כי אדם הרוצה להיות במדרגת חסיד, להתנהג לפנים משורת הדין, עליו לקיים תחילה את התורה והמצוות כפי שהם כתובות בתורה ולהתנהג על פי שורת הדין, ואז אם יראה שחפץ השי"ת שיתנהג גם לפנים משורת הדין, אזי יתנהג לפנים משורת הדין.

וזהו הכוונה "וחסידך צדיקים", שמי שחפץ להיות חסיד ולעבוד השי"ת לפנים משורת הדין, עליו להיות תחילה בבחינת "צדיקים", להתנהג על פי שורת הדין, ורק אחר כך יהיה "עושי רצונך", לעשות גם את רצון השי"ת אף בלא שנצטווה, בבחינת חסיד.

ליל הסדר תשנ"ט

אנו אומרים רק מה שאמר דוד המלך ע"ה

איתא בספה"ק "אוהב ישראל" (לשבת) מה שאמר הרה"ק מאפטא בחתונה הגדולה באוסטילא בנוכחות קהל רב, כי לאמתו של דבר איך יכולים אנו לומר שירה, וכי ראויים אנו לומר שירה להשי"ת, אלא היות "ויום השביעי משבח ואומר" (ברכת "יוצר אור" לשבת), היינו, שיום השבת עצמה אומרת שירה להשי"ת "מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה" (תהלים צב, א) "לפיכך, יפארו ויברכו לא-ל כל יצוריו", שכיון שהשבת אומרת שירה להשי"ת יכולים כולם לומר שירה להשי"ת.

כמו כן יש לומר, כי הנה איך יכולים אנו לומר שירה, הרי אין אנו במדרגה זו לומר שירה להשי"ת, אלא "על כל דברי שירות ותשבחות דוד בן ישי עבדך משיחך", היינו, שאנו רק אומרים מה שאמר דוד המלך, וכך יכולים אנו לומר שירה, "ובכן ישתבח" וכו'.

ליל הסדר תש"ע

"חסידך צדיקים עושי רצונך" – צדיקים עושים גם רצון ה'

בנוסח "יהללוך" אומרים "חסידך צדיקים עושי רצונך". הנה השי"ת הוא "א-ל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד" (שמות לד, ו), והוא מתנהג עמנו לפנים משורת הדין, וכמו כן על בני ישראל להתנהג כלפי השי"ת לפנים משורת הדין, לעבדו יתברך יותר ממה שהוא מצוה עלינו. וזהו דרכם של "חסידך צדיקים עושי רצונך", שהצדיקים אינם עושים רק מה שהשי"ת מצוה בלבד אלא יותר מזה, שהם עושים את רצון ה' אף מה שלא נצטוו.

ליל הסדר תשע"ו

בחדרת קודש וביראת הכבוד מביעים אנו ברכתנו מול

קדם עטרת ראשנו מאור עינינו ורוח אפינו

ב"ק מרן ארמו"ר שליט"א

ולמע"כ הגאון הצדיק חו"פ כקש"ת גאב"ד מאקאווא שליט"א

ולמע"כ פרי צדיק עץ חיים אוצר כל כלי חמדה

הרה"צ רבי אהרן מרדכי שליט"א

לרגל שמחת נשואי הנכד - הבן החתן היקר המופלג בתורה

ויראת שמים ומושלם בכל מדה נכונה פאר מקדושים

כמר הרב חיים מאיר הי"ו

עב"ג הכלה החשובה המהוללה שתחי'

בת הרה"ג שהיו"ח רבי שלו' מאסקאוויץ שליט"א

ולהסבים החשובים של הכלה שתחי'

האדמו"ר ממעליץ שליט"א והאדמו"ר מדעש שליט"א

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שהזיווג יעלה יפה יפה

ויתברכו בחיי אריכי ומזוני ריחי ובנין ברוכי בדורות ישרים

ומבורכים, ולראות מכל יוצ"ח רב נחת דקדושה, לתפארת

שלשלת הקודש עד ביאת הגואל בב"א.

מערכת בעלזא

ראש השנה יג, ב – טז, א

שבת קמט - קנה

חודש ניסן כולו רחמים וכלל ישראל נידונין כאחד

שינינו במשנה (ראש השנה פרק א מ"ב) **"בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה... בראש השנה כל באי העולם עוברין לפני כבני מרון"**, כמושכל ראשון נראה שפסח וראש השנה שניהם הם ימי דין, כי בפסח נידונים על התבואה, ובראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון.

אולם לאמתו של דבר ההבדל ביניהם הוא כבין שמים לארץ וכבין אור לחושך, כי חודש תשרי הוא חודש של ימי הדין, שבהם דן השי"ת כל באי עולם, והשם הוי"ה השולט בחודש תשרי יוצא מפסוק (בראשית יב, טו) **"ויראו אתה שרי פרעה"** (עי' סידור האר"י לר"ש מראשקוב) והוא אינו כסדרו, והגם שנתן לנו השי"ת מצות תקיעת שופר המהפך מדת הדין למדת הרחמים, אף על פי כן הרי הם ימי דין, וכמו שאומרים (פיוט ב"זכרונות" מוסף לר"ה) **"אפחד במעשי, אדאג בכל עת, אירא ביום דין, בבואי לזכרון"**. ואילו חודש ניסן הוא חודש של רחמים, והשם הוי"ה השולט בחודש ניסן יוצא מפסוק (תהלים צו, יא) **"ישמחו השמים ותגל הארץ"**, וכאשר השם כסדרו הוא מורה על רחמים גמורים.

הבדל נוסף יש בין ראש השנה לחג הפסח, כי בראש השנה בראש השנה כל באי העולם **"עוברין לפניו כבני מרון"**, והיינו, שכל אחד נידון בתורת יחיד, מה שאין כן בחודש ניסן, שבו דן השי"ת את כלל ישראל יחדיו, וכלל ישראל הם ודאי בתכלית השלימות, ולכן **"ישמחו השמים ותגל הארץ"**.

סעודה ג' פרשת משפטים שקלים תש"ע

קיום אתערותא דלעילא על ידי הוספות חז"ל למצוות דאורייתא

הנה בכל המצוות צריך אדם להתכונן לקראת קיום המצוה באתערותא דלתתא, ועל ידי זה הוא ממשיך עליו את קדושות והשפעות המצוה באתערותא דלתתא, אמנם יש מצוות שהשפעתם וקדושתם נשפעות באתערותא דלעילא בבחינת מתנה, כגון מצות שבת, שהשפעתה וקדושתה נשפעות מלמעלה, וכן חג הפסח הנקרא שבת מטעם זה שקדושות החג נשפעות מלמעלה בלי אתערותא דלתתא. מצוות אלו הן בבחינת **"מצוה קלה"**, כי קדושות המצוות נשפעות מלמעלה בלי שום פעולה מהתחתונים, אולם כאשר מתבוננים רואים שדוקא בשבת קודש ובחג הפסח ישנם חומרות וזהירות ואזהרות והידורים לרוב, והכל כדי שרושם הקדושה ישאר לעולם.

בזה יש לפרש הכתוב (ישעיה סד, כג. הפטרת שבת ר"ח) **"והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה' "** כי אותה פרשה עוסקת במה שיהיה לעתיד לבא, שאותם ימים יהיו **"ימים שאין בהם חפץ"**, **"שאינ בהם לא זכות ולא חובה" (שבת קנא, ב)**, ואמנם זהו רק בפשטות, ואילו הכוחות שהשקיע אדם בכל מצוה באתערותא דלתתא, יחוש האדם אפילו לעתיד, ואפילו מצוות שהם באתערותא דלעילא, מכל מקום רושם הקדושה מתקיים על ידי הוספות חז"ל, ואת זה ירגישו גם לעתיד. וזהו **"והיה מדי חדש בחדשו"**, היינו מצוות שהן באתערותא דלתתא, **"ומדי שבת בשבתו"** היינו מצוות שהן באתערותא דלעילא, **"יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה' "**

ועל כן נאמר תחילה **"והיה מדי חדש בחדשו"** שהוא באתערותא דלתתא, ואחר כך **"ומדי שבת בשבתו"** שהוא באתערותא דלעילא, כי ככל שמשקיעים בני ישראל באתערותא דלתתא, כך יזכו לקיום רושם הקדושה גם בהסתלקות האתערותא דלעילא.

סעודה ג פרשת קדושים ר"ח אייר תש"ס

תודותינו וברכותינו נתונות לידידנו הנכבדים אשר נשאו את נדבת לבם להחזקת הגליון

הרה"ח החפץ בעילום שמו שליט"א - ב"ב.
לדגל השמחה השרויה במעונו
בחיכום הבן לעול תודה ומצוות
למז"ט

הרה"ח החפץ בעילום שמו שליט"א - ב"ש.
לדגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת הבת
למז"ט

הרה"ח ר' אהרן קאהן שליט"א - מונטריאול.
לדגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת הנכדה
למז"ט